



NADRUUK VERBODEN.

Opgericht door E. HEIMANS, J. JASPERS Jr. en Dr. JAC. P. THIJSSE.

REDACTIE :

J. HEIMANS. AMSTERDAM.

Dr. JAC. P. THIJSSE, BLOEMENDAAL.

ADRES DER REDACTIE :

Dr. JAC. P. THIJSSE, BLOEMENDAAL.

UITGAVE VAN :

W. VERSLUYS TE AMSTERDAM.

ADMINISTRATIE :

2e OOSTERPARKSTRAAT 223, AMSTERDAM.

PRIJS PER HALFJAAR f 3.25.

PLANTENFOTO'S.

Planten fotografeeren is geen gemakkelijk werk. En de lezer, die in het volgende een volledige handleiding hoopt te vinden, die hem in staat zal stellen, mooie bloemenfoto's te maken, zal eenigszins teleurgesteld uitkomen. Zoo'n handleiding, leerboek of wat ge wilt, bestaat naar mijn weten dan ook niet; zou misschien ook niet goed mogelijk zijn. Maar toch is er, als men het al vele jaren gedaan heeft, wel een en ander van te vertellen.

Het fotografeeren van wilde planten in den natuurstaat is aanlokkelijk genoeg, maar de beginnende amateur komt maar al te vaak thuis met een illusie minder. Hoe vaak hebben we ze niet ontmoet, die zich vol animo onmiddellijk op de moeilijkste natuurproblemen wierpen, bij uitzondering met een toevallig goed, meestal met een zeer poover resultaat. En hoe velen staakten niet, na een paar dozijn platen verknoeid te hebben, hun pogingen. Velen geven het op, slechts de ernstige werker zet door, geprikkeld door de te overwinnen moeilijkheden.

Had ik alles nu maar vooruit geweten, dan had ik al mijn mislukte platen bewaard en de redactie gevraagd, die bij mijn artikel af te drukken. Want van een mislukte

foto leer je altijd twee maal zooveel als van een goede. Gewoonlijk ben je er nog nijdig bij, omdat je het een of ander vergeten hebt en dat maakt steeds behoorlijk indruk voor het vervolg, tot je 't weer vergeten bent. Daarom heb ik ook zoo'n hekel aan die amateurs, die hun eigen platen niet ontwikkelen. Ze leeren nooit wat. Als ze fouten gemaakt hebben, krijgt de vakfotograaf natuurlijk nog de schuld. En de volgende keer maken ze dezelfde fouten weer. Een ideale foto maak je natuurlijk nooit in de natuur. Je wilt altijd wel iets een beetje anders hebben. Maar je tracht dat ideaal te benaderen.

Wat is ons doel bij — laat ik het noemen — botanische fotografie? Het is tweeledig. Wetenschappelijk en aesthetisch. We willen zoo juist en zoo herkenbaar mogelijk de plant in haar omgeving afbeelden en we willen iets maken, dat onzen schoonheidszin bevredigt. Natuurlijk is dit laatste, als het eerste doel vooropstaat niet altijd mogelijk, maar, waar het toch om natuurobjecten gaat — die in wezen nimmer leelijk zijn — vaak wel.

Een ding moeten we natuurlijk nooit vergeten: de kleuren, die we zien, veranderen in tinten. Zelfs de beste plaat kan dat niet verhelpen. Dat verhelpt alleen de kleurenplaat, maar die is nog zeer moeilijk af te drukken. En zelfs de ervaren amateur vergist zich daarin nog wel eens. Geel en groen geven soms dezelfde tint, zoodat, wanneer ge een prachtig bloeienden bremstruik hebt gekiekt, het kan voorkomen, dat ge de bloemen nauwelijks herkent. Zelfs wanneer uw platen volkomen kleurgevoelig zijn. Het is, wel is waar te verhelpen met (zelfgemaakte) filters, doch ook dan is het geen gemakkelijk werk.

Eerst echter iets over ons toestel. We zullen het niet hebben over kostbare instrumenten en hulpmiddelen, over buitengewoon lichtgevoelige lenzen of prachtige teleobjectieven, die hoe mooi en hoe bruikbaar ook, buiten het bereik van den gewonen amateur liggen. Want dan schrijven we voor te weinigen en ons doel is juist, velen te brengen tot de plantenfotografie. Elk gewoon toestel is bruikbaar. Er is slechts één beperkende bepaling: de balg moet lang genoeg zijn. En vele camera's hebben het gebrek, dat men er slechts mee kan instellen van oneindig tot een meter. Die zijn niet geschikt, wijl we maar al te vaak moeten werken op afstanden van enkele decimeters, bij kleinere planten of bloemen alleen, nog minder. Natuurlijk moet de camera een matglas hebben, zoodat *inderdaad* kan worden ingesteld. Het formaat is onverschillig, alleen zijn de kleinere formaten moeilijker te hanteeren; 9×12 of 13×18 hebben de voorkeur. Zonder statief kunt ge wel thuisblijven. Een behoorlijke diafragmeering hebben tegenwoordig haast alle camera's. Of ge films of platen wilt gebruiken, is ook geen kwestie meer. Beide zijn thans in even goede kwaliteit verkrijgbaar. En is uw balg te kort en zijt ge een beetje handig knutselaar, dan bouwt ge er een verlengstukje van eenige centimeters aan en ge zijt ook klaar. Een stereo-camera? Uitmuntend.

Ziezoo, onze uitrusting is klaar. Nog iets over den fotograaf zelven. We hebben al afgesproken, zelve onze platen te ontwikkelen; die het niet doen, blijven buiten beschouwing, daar ze nooit met eigen fouten kennis maken en men leert slechts al doende. Alle anderen zijn hartelijk welkom op het terrein der natuurfotografie, waarop nog veel



Fig. 1. *Slapende anemonen in Thijsse's Hof. Mei, 2 uur, egaal grauw bewolkt, regen*
f: 32, 200 H en D, ½ minuut, Stereo-opname 13 × 18.

te weinigen arbeiden. Dat we moeten veronderstellen, dat men althans met de eerste beginselen der fotografische wetenschap vertrouwd is, spreekt vanzelf, daarvoor zijn de kolommen van dit tijdschrift niet bestemd.

Allereerst iets over de moeilijkheden. Waarom zijn onze opnamen moeilijker dan andere? Dat ligt 'm in ons doel: de plant in zijn natuurlijke omgeving. Men moet dus het fotografeeren van die natuurlijke omgeving beheerschen: het terrein van de landschapsfotografie. Met straten of pleinen, stilleven of portretten houden we ons



Fig. 2. Berkenbosch bij Baarn. Sept., 12 uur, zon $f: 22$, 400 H en D, $\frac{1}{2}$ sec. 13×18 opname.

niet bezig. Ons terrein ligt in bosch en hei, in veld en wei. De laatste drie leveren de minste moeilijkheden, want daar is de berekening van den belichtingstijd het gemakkelijkst. En we moeten, zooal niet volkomen nauwkeurig, toch ongeveer den tijd weten te bepalen, dien we belichten moeten. We hebben bij goede platen in elk geval een aanmerkelijke speelruimte, we kunnen eventuele fouten bij het ontwikkelen vaak herstellen, maar er gaat toch niets boven een goed belichte plaat. En één ding kunnen we nooit repareeren, dat is te korte belichting. Een dergelijke foto moge soms een toevallig aardig beeld opleveren, men vergete nooit, dat het niet gewild was. Onze eerste raad is dus, bij de belichting aan den ruimen kant te blijven, al zullen we dan ook later hooren, dat het beter gezegd dan gedaan is.

Opnamen van boschplanten, in het algemeen van planten en plantenassociaties in de schaduw en in de bosschen zijn het moeilijkste, wat belichting betreft. Men beginne dus nimmer met deze moeilijkste aller problemen. Hei en wei, wegen en kanten leveren den beginneling al moeilijkheden genoeg. Men beginne ook niet met al te kleine planten of een bloem alleen. Een groepje uitgebloeide paardebloemen, een veldje anemonen of wat gemakkelijker is, wat grootere planten of karakteristieke stuk-



Fig. 3. *Beukenbosch bij Middagten. Aug. 2 uur, zon f: 32. 400 H en D, 3 minuten, 9 × 12 opname.*

ken van bloeiende boomen leenen zich beter voor het eerste doel. Van een momentfoto is zelden sprake, statief is onmisbaar, een juiste instelling een eerste voorwaarde.

Nu komt echter misschien wel de belangrijkste moeilijkheid: het instellen van het beeld. Ge hebt mogelijk wel eens opgemerkt, dat beginnende amateurs daarmede heel vlug klaar zijn en ervaren fotografen lang onder den zwarten doek vertoeven en altijd nog wat te zoeken, te verplaatsen en te verschikken hebben. Dat zegt reeds genoeg. Want al hebt ge, naar ge meent — en dat geldt voor ieder — een zoo op het oog prachtig object voor een mooi plaatje gevonden, daarom is dat op het matglas nog niet zoo. Vaak zal het u overkomen, hoe ouder ge wordt, hoe meer, dat ge uw statief en

camera weer opbergt, omdat het beeld op het matglas niet voldoet. En beter geen opname, dan een slechte, die maar voor een klein procent bevredigt.

We stellen dus in. Het geliefde onderwerp midden op de plaat. Neen, gewoonlijk juist niet. Want vaak is de foto dan te stijf. En gezorgd, dat alles er ruimschoots op komt. Mooi, de plant is nu prachtig scherp ingesteld. Ge hebt nu nog slechts den belichtingstijd te schatten, meent ge. Wacht even, waarde vriend, we zijn er nog niet. Ge wilt toch een opname van de plant maken in haar natuurlijke omgeving. En die omgeving komt er heelemaal niet op. Een beetje achteruit met uw statief; ja, de plant wordt dan wat kleiner, maar de omgeving behoort er ook bij. En weer opnieuw ingesteld. Mooi, de heele plant is scherp op het matglas. En de omgeving? Die wilt ge toch, zoo eenigszins mogelijk ook scherp hebben. Wat hebt ge op den achtergrond? Een aardig, schuin loopend weggetje, een oude boerderij en wat wilgen. 't Wordt een redelijk geheel. Maar 't wordt misschien nog beter, als ge dien ouden wilg, daar links, er nog bij neemt. Maar weer een beetje verzetten. Hebt ge wel op het licht gelet? Van voren in de lens kunnen we het niet gebruiken, dan bij hooge uitzondering; precies van achteren liever ook niet, want dan hebben we geen schaduwen, een beetje links achter of rechts achter, of heelemaal links of rechts heeft steeds de voorkeur. Ja, daar moet ge ook al aan denken. Kunt ge het niet voor elkaar krijgen, kom dan liever op een anderen tijd van den dag terug, dan is de zon wat opzij geschoven, of neem de foto niet: ze zal u toch geen genoegen doen.

Maar we treffen het: licht van links, een aardige achtergrond en een mooi planten-groepje op den voorgrond. Ge wilt er de plaat gaan inzetten. Wacht nog even. De plant is wel scherp, maar de omgeving niet, en de achtergrond met onze mooie wilg en het oude boerderijtje heelemaal niet. Ge zoudt ze op den afdruk niet eens herkennen. Nu moet ons diaphragma ons verder helpen. Ge hebt met volle opening ingesteld. Hoe groot die opening is, doet weinig ter zake. Focus 6,8 of focus 5,4 of 4,5 of misschien nog minder. 't Is om het even. Uw voorgrond op een meter is heel mooi scherp, maar op twee meter is 't al mis en op oneindig een warboel. Wilt ge alles scherp hebben, dan zult ge moeten diaphragmeeren op uw kleinste diaphragma. Ge hadt al uitgerekend, dat $\frac{1}{50}$ seconde voor de belichting voldoende was. Ge moet dit bedrag nu herleiden tot het benodigde voor uw kleinste opening. Nu nog even bij volle opening gekeken, of niet een van de pooten van ons statief een kuur heeft gekregen. Alles in orde? Dan kan de plaat er in. Ge hebt toch kleurgevoelige platen? Anders wordt uw mooi roode bloem zwart, en al uw kleuren deugen niet, wat tint betreft. We hebben ze tegenwoordig in soorten. Voor ons hebben die, welke we zonder geelfilter kunnen gebruiken, de voorkeur. Want de filter vergroot al weer den belichtingstijd twee, drie, vijfmaal soms. Hè, hè, eindelijk klaar, de opname kan beginnen. 3 seconden hadt ge uitgerekend. 't Zal niet te weinig zijn, dus . . .

Ja, geduld, waarde vriend, 't waait een beetje, de bloem gaat heen en weer. In drie seconden komt ze er wel tien keer op en één keer is genoeg. En onze wilg, die er zoo mooi zou opkomen is ook lang niet stil. Ja, en zoeven was het juist zoo prachtig stil. Onthoud maar vast, dat 't altijd juist begint te waaïen, als ge de seconden aan

het tellen zijt, dan verheugt ge u des te meer, als 't niet zoo is. Kijk niet op een paar minuten wachten. Wil het niet stil worden, maak dan de opname niet. Moet ge persé voor een of ander doel de opname hebben en kunt ge niet terugkomen, dan rest u niets anders, dan den achtergrond prijs te geven, en een zoo kort mogelijk belichte



Fig. 4. Dennenbosch bij Baarn. Sept. 3 uur, zon $f: 9$, 200 H en D 3 sec. 9×12 opname.

opname te maken met zoo groot mogelijk diaphragma. Wetenschappelijk kan deze foto dan nog zeer bruikbaar zijn.

Met onzen ergsten vijand hebben we thans kennis gemaakt: de wind. Geen andere vakafdeeling der fotografie, die dezen vijand zoo ernstig heeft te nemen. Toch valt het in de practijk soms mee, zelfs op een winderigen dag en vooral laag bij den grond is 't nog wel met eenig geduld mogelijk, goede opnamen te maken, als men niet al te veel moet diaphragmeeren.

(Wordt vervolgd).

J. C. CETON,